

### **3. tematický okruh:**

## **Středověká píseň jako útvar hudební – vymezení žánru a jeho podob**

*(syllabus)*

- 3.1 Historické a kulturní pozadí vzniku umělé písně evropského středověku
- 3.2 Problematika vývojová – cesta k písňovosti
  - 3.2.1 Versus
  - 3.2.2 Conductus
  - 3.2.3 Cantio
  - 3.2.4 Píseň v národních jazycích
- 3.3 Problematika formové podoby středověké písně
  - 3.3.1 Aspekty historické, teoretické a terminologické
  - 3.3.2 Formová podoba útvarů písňové lyriky
    - 3.3.2.1 Klasifikace nápěvných typů
      - 3.3.2.1.1 Nesymetricky členěné nápěvy
      - 3.3.2.1.2 Symetricky členěné nápěvy – jednodílná strofa
        - 3.3.2.1.2.1 Typy aditivní
        - 3.3.2.1.2.2 Typy repetiční
      - 3.3.2.1.3 Symetricky členěné nápěvy – dvoudílná sloka
        - 3.3.2.1.3.1 Barová forma
- 3.4 Výkladový koncept Friedricha Gennricha
  - 3.4.1 Písně litanijního typu
  - 3.4.2 Písně sekvencového typu
  - 3.4.3 Písně hymnového typu
  - 3.4.4 Písně rondelového typu
- 3.5. Teoretická problematika nápěvné složky středověké písně
  - 3.5.1 Tóninová struktura nápěvu
  - 3.5.2 Mody a jejich charakteristika
  - 3.5.3 Identifikace modů
- 3.6 Terminologie

*princip jubilační, princip žalmový, princip hymnický, princip trojační, verš, próza, versus, syrytmičnost, conductus, cantus prius factus, cantio, Saint Martial de Limoge, Sankt Gallen, neliturgičnost, píseň – charakteristika a její znaky, repetice – refrén, strofa – sloka, cyklostrofa, princip adiční, princip repetiční, aditivní formové typy, repetiční formové typy, symetricky členěné melodie, nesymetricky členěné melodie, barová forma, štóla, protištóla, dopěv, reprízový bar, Tonreihe, symetrické uspořádání strofy, metabolické uspořádání strofy, izometrická strofa, Chanson de Geste, laisse, Chanson de Roland, rotrouenge, Chanson de toi, lejch, ballade, virelai, rondeau, rapsodičnost, litanijní typ písně, sekvencový typ písně, hymnový typ písně, rondelový typ písně*

### 3.7 Literatura

- Blahoslav, Jan: *Musica tj. knížka zpěvákům náležitě zprávy v sobě zavírající* (Hostinský Otakar, ed.) in: Rozpravy České akademie věd a umění, třída V, ročník 1, číslo 1, Praha 1896
- Gennrich, Friedrich: *Grundriß einer Formenlehre des mittelalterlichen Liedes als Grundlage einer musikalischen Formenlehre des Liedes*, Max Niemeyer Verlag, Halle/Saale 1932
- Hoppin, Richard H.: *Hudba stredoveku*, Hudobné centrum, Bratislava 2007
- Mužik, František: *Systém rytmiky české písně 14. století*, in: Miscellanea musicologica XX, Universita Karlova, Praha 1967, s. 7 – 48.  
*Úvod do kritiky hudebního zápisu*, Acta Universitatis Carolinae, Praha 1961, Philosophica et historica 3, Universita Karlova, Praha 1961.
- Nejedlý, Zdeněk: *Dějiny husitského zpěvu*, 3. sv., Nakladatelství ČSAV, Praha 1955, s. 201n
- Philomathes, Václav: *Čtyři knihy o hudbě (Musicorum libri quattuor)*, (Martin Horyna, ed.), Koniasch Latin Press, Praha 2003